

Multifunctionele landbouw: waar staan we?

Slotbijeenkomst GKC MFL 23 mei 2013

Andries Visser

PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING
WAGENINGEN UR

Multifunctionele landbouw

- Het leveren van diensten en producten aan consumenten / burgers door bedrijven met primaire productie.
 - Natuur- en landschapsbeheer
 - Zorglandbouw
 - Recreatie
 - Huisverkoop
 - Educatie
 - Kinderopvang
-
- Het tot stand komen van verbindingen tussen boer en consument / burger staat centraal

Omzet is substantieel

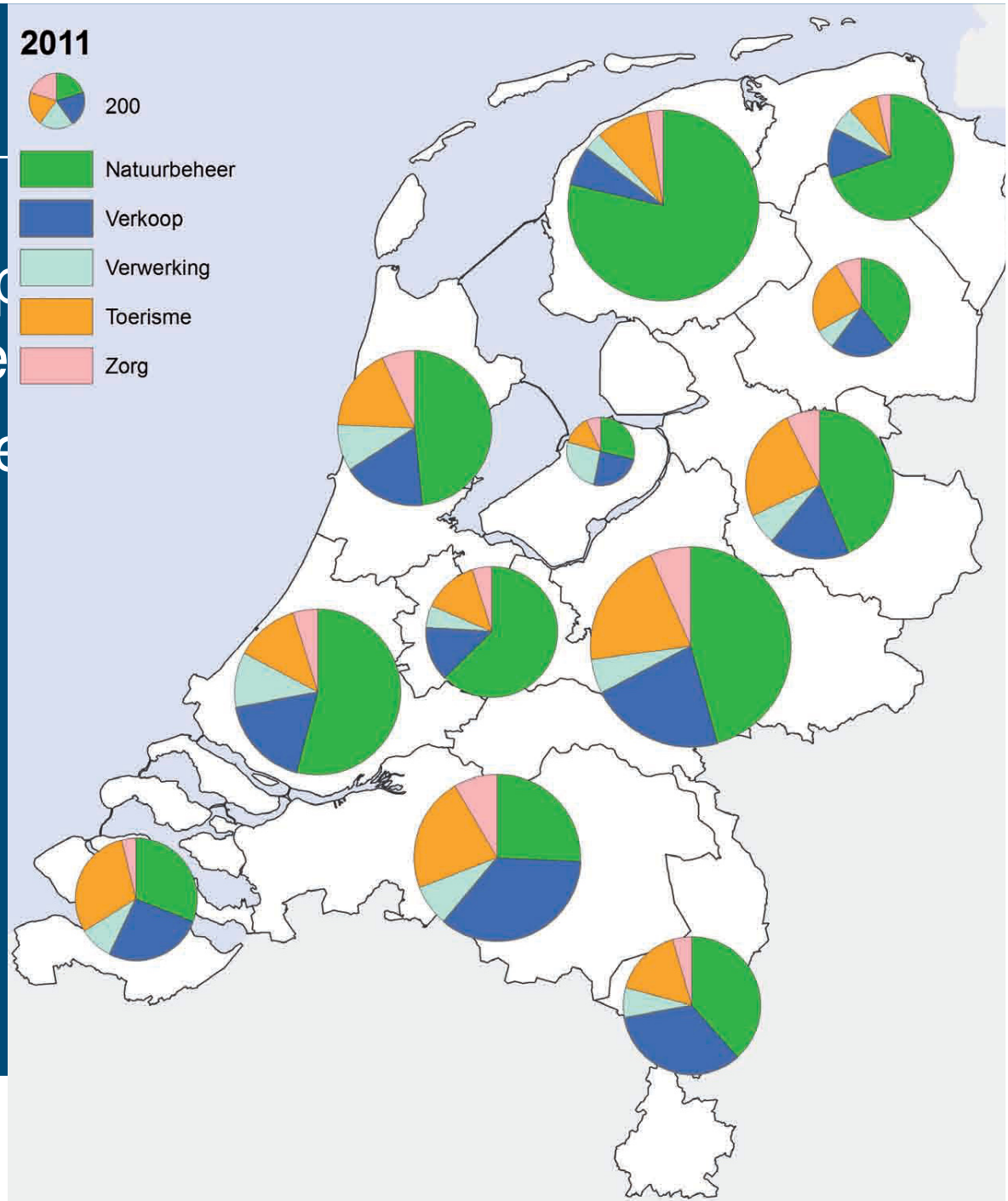
- Omzet is groter dan de vollegrondsgroente, fruit of paddestoelen
- Omzet = vergelijkbaar met biologisch
- In 2011 een totale omzet van **491 M€** (**52%** groei ten opzichte van 2007, zonder agr. natuurbeheer zelfs **75%** groei)

MFL is overal

- MFL komt voor op landbouwbedrijven
- Deze bedrijven be...
- areaal

2011

Omzet in de multifunctionele landbouw

Sector	Aantal bedrijven	Omzetschatting M€ sector (k€ bedrijf)
Zorg	1.050	80 (76)
Kinderopvang	209 (60 professioneel)	20 (333 professioneel)
Boerderijverkoop	3550	147 (41)
Agrarisch natuurbeheer	14.000	86 (6)
Recreatie toerisme	3595	156 (43)
Educatie	800 (200 professioneel)	2,2 (11 professioneel)
Totaal		491 (2007: 322) Groei = 52%!

In perspectief: Omzet 2011 (LEI / CBS

- Akkerbouw: 275k€
- Melkveehouderij: 347 k€

Dynamische sector

- Succesvolle bedrijven investeren in agrarische tak
- MFL bedrijven kennen meer opvolgers dan regulier

Dynamische sector (3)

- MFI resulteert in een aantrekkelijk landschap
- Het bedrijf heeft baat bij een goede uitstraling en aansluiting bij de omgeving

PRAKTIJKONDERZ
PLANT & OMGEVIN
WAGENINGEN

Impact van de multifunctionele landbouw

- Meer arbeidsplezier (contact, afwisseling, uitdaging, waardering)
- Bijdrage aan regionale economie:
 - Kopen gemiddeld voor 36 k€ aan diensten en producten in de directe omgeving
 - Levert arbeidsplaatsen directe omgeving
 - Binding met allerlei organisaties (dorpsvereniging, natuurorganisaties, scholen, vrijwilligers)

Competenties en vaardigheden

- Omgevingsgericht / marktgericht
- Communicatief
- Service / klantgericht
- Creatief
- Kunnen netwerken
- Leiding geven

Ontwikkelingen in de MFL??

- Het is stil aan het worden.....
 - Stoppen Taskforce
 - Weinig gemeenschappelijke bijeenkomsten
 - Dag van de multifunctionele landbouw??
 - Professionalisering binnen deelsectoren, logische ontwikkeling maar er mist gezamenlijke visievorming en stem / lobby?
 - Reorganisatie LTO

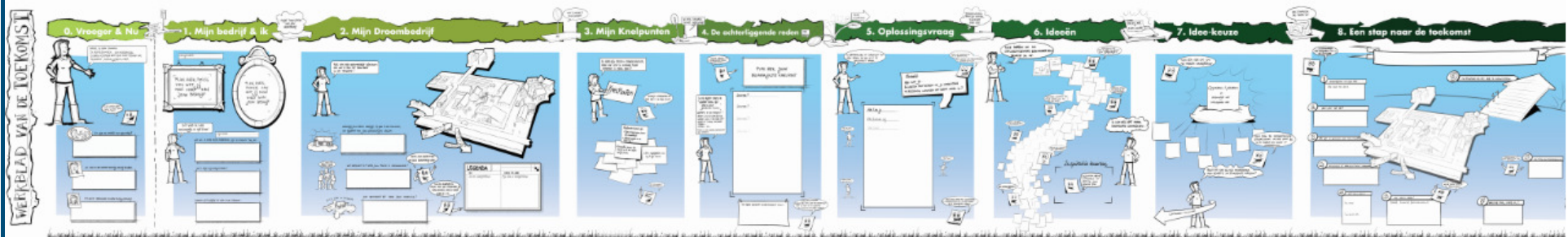
Business as usual is stilstand

- Samenleving volop in beweging
 - Crisis; andere bestedingspatronen, Kans??
 - Nieuwe generaties met andere behoeftes en wensen
 - 48 / 7: behoefte aan stilte, rust; unieke kwaliteiten die aanwezig zijn op MFL bedrijven
 - Stadslandbouw hypet maar vooral in de kleinschalige burgerinitiatieven; kansen voor ondernemers
- Je moet wel blijven vernieuwen:
- Hoe sla je nieuwe wegen in, richt je je op nieuwe ontwikkelingen en kansen?

Template toekomstgericht bedrijf

- Hoe innoveer je je MFL bedrijf?
- Methodiek om in groepsverband met begeleider aan je eigen bedrijf te werken

- *Tijdens de presentatie is hier uitgebreid op ingegaan: Is niet hier opgenomen omdat studie nog niet afgerond is. Rapportage komt binnenkort beschikbaar*

Consumentenperspectief op groei MFL

- Wanneer mogen MFL bedrijven Groeien?
- 2 focusgroepen (kwalitatief):
 - Stedelijke consumenten
 - Bezoekers van MFL bedrijven

Consumentenperspectief op groei MFL

- Beide groepen positief ten opzichte van groei van MFL bedrijven
- Voorkeur voor 'organische' groei
- Bezoekers / betrokkenen MFL bedrijven zijn nog positiever; lijken groei beter te begrijpen, zien de toegevoegde waarde voor anderen
- Randvoorwaarde: "moet passen bij het bedrijf, mag niet te commercieel en mag niet onpersoonlijk worden"
 - Welke associaties met commercieel?

Samenwerken in MFL familiebedrijven

■ Waarom succesvol? 4C's;

- *Continuity*: gericht op lange termijn
- *Community*: gericht op samenhang, verbondenheid en vertrouwen (werknemers blijven lang in dienst)
- *Connection*: duurzame verbinding met diverse ketenspelers
- *Command*: korte lijnen, direct overleg, leiding aanspreekbaar

Succesvol samenwerken
in multifunctionele familiebedrijven

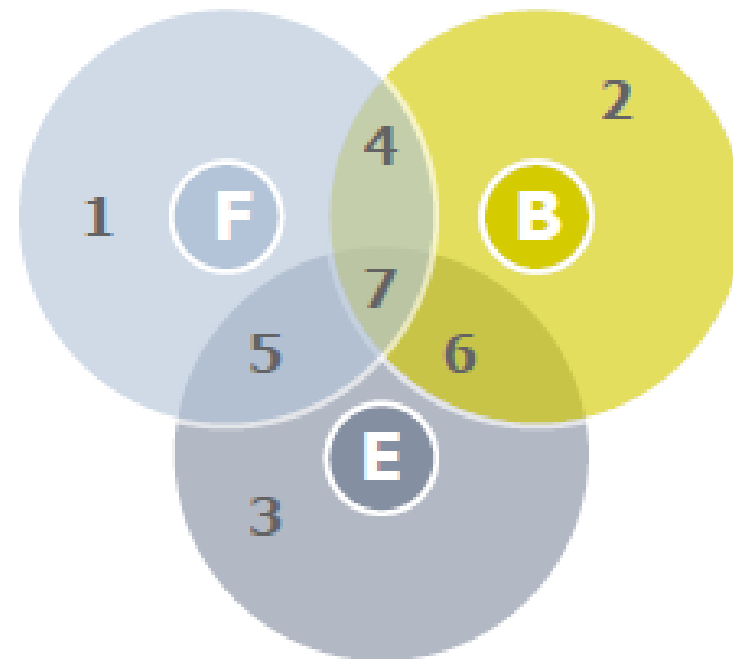
PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING

WAGENINGEN UR

Samenwerken in MFL familiebedrijven

- 2 systemen:
 - Familiesysteem
 - Bedrijfssysteem

familie F
bedrijf B
eigendom E

Wat levert inrichting voor MFL op?

**MKBA (Maatschappelijke kosten-Baten Analyse)
Multifunctionele landbouw: Case Tilburg Nieuwe
Warande**

*Is uitgebreid besproken in presentatie; Project nog niet
afgerond, daarom niet in deze ppt.*

Resultaten komen einde dit jaar beschikbaar

Hoeveel voedsel levert hoeveel ha?

- <http://www.stedelijkefoodprint.nl/>
- Online tool om te berekenen hoeveel mensen gevoed kunnen worden van een bepaalde oppervlakte land en vice versa

Stedelijke foodprint

470.000

7.404 ha. planten

449 ha. fruit

591 ha. groente

4.490 ha. tarwe

481 ha. aardappelen

1.393 ha. suiker

1.048.614 dieren

10.434 melkkoeien

24.685 vleeskoeien

75.069 varkens

112.551 leghennen

825.875 vleeskippen

19.127 ha. diervoeding

3.456 ha. tarwe en gerst

7.315 ha. maisproducten

5.522 ha. gras en grasklaver

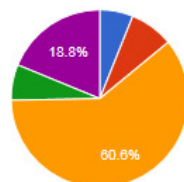

2.834 ha. overige producten

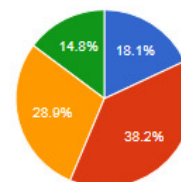

nog eens 35%-50% uit buitenland

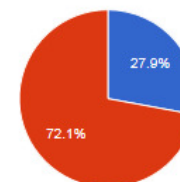
**Plantaardige producten
totaal: 7.404 ha.**

**Diervoeding
totaal: 19.126 ha.**

**Plantaardige producten versus diervoeding
totaal: 26.530 ha.**

Vragen en opmerkingen

      0

[disclaimer](#)

[contact](#)

©Wageningen UR

www.stedelijkefoodprint.nl

Stedelijke foodprint

177.156

2.791 ha. planten

169 ha. fruit

223 ha. groente

1.693 ha. tarwe

181 ha. aardappelen

525 ha. suiker

395.253 dieren

3.933 melkkoeien

9.305 vleeskoeien

28.296 varkens

42.424 leghennen

311.295 vleeskippen

7.209 ha. diervoeding

1.303 ha. tarwe en gerst

2.757 ha. maisproducten

2.081 ha. gras en grasklaver

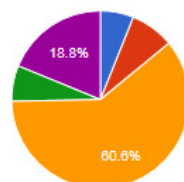

1.068 ha. overige producten

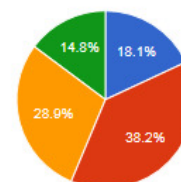

nog eens 35%-50% uit buitenland

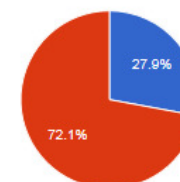
Plantaardige producten
totaal: 2.791 ha.

Diervoeding
totaal: 7.209 ha.

Plantaardige producten versus diervoeding
totaal: 10.000 ha.

Vragen en opmerkingen

      0

disclaimer

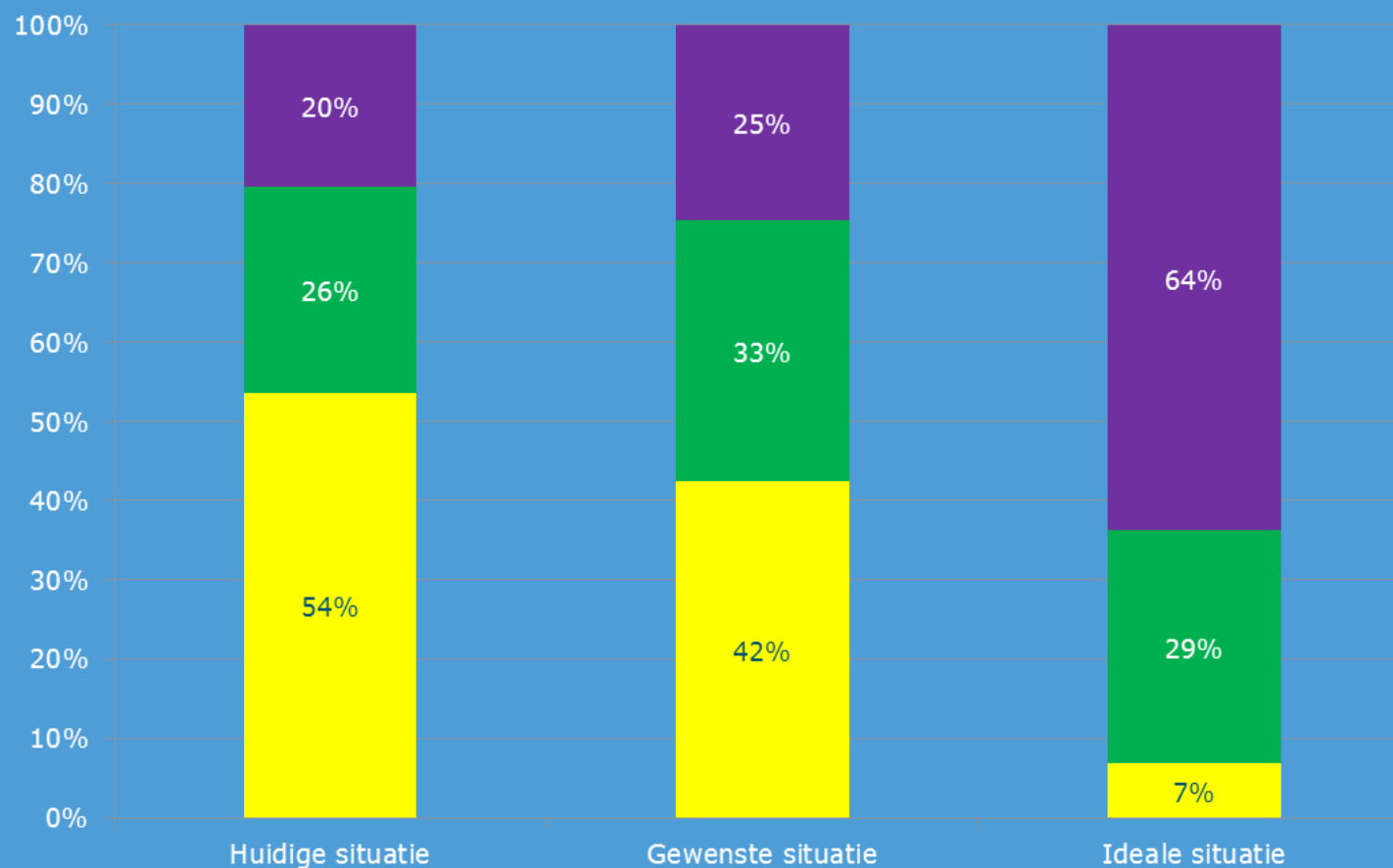
contact

©Wageningen UR

www.stedelijkefoodprint.nl

Zou u streekproducten willen kopen?

- Aandeel consumenten dat regelmatig tot altijd streekproducten koopt of wil kopen.
- Aandeel consumenten dat soms streekproducten koopt of wil kopen.
- Aandeel consumenten dat geen streekproducten koopt of wil kopen.

LEI
WAGENINGEN UR

	Barrières voor het kopen van streekproducten	Gemiddelde score (schaal 1-7)	
	Het kost tijd om bij de boer langs te gaan	5,3	
	De boerderij ligt te ver weg	5,3	
	Het kost moeite om bij de boer langs te gaan	5,3	
	Duur	5,2	
	Niet te koop in de winkel waar ik normaliter kom	5,0	
	Niet te herkennen	4,3	
	Is er alleen in het seizoen	4,1	
	Weinig variatie	3,9	
	Marketingtruc	3,8	
	Onduidelijke claim	3,7	
	Niet geschikt voor dagelijks gebruik	3,6	
	Ouderwets	3,5	
	Niet lekker	3,3	
	Slecht imago	3,1	
	Ongezond	2,8	

Conclusies

- Niet-kopers vooral stedelijke omgeving, lager opgeleid, minder inkomen en besteden minder aan voeding
- Beperkte meerprijs (gemiddeld 8%) is acceptabel
- Ruimte voor groei: van 8% naar 39 % in ideale situatie
- De belangrijkste barrière is de beperkte verkrijgbaarheid van streekproducten in de supermarkt.

Hoe blijft de Multifunctionele landbouw in beeld?

- Naast sectorale ontwikkeling en professionalisering is **gezamenlijke** visievorming, agendering, lobby essentieel
- In ontwikkeling: Platform multifunctionele landbouw
 - Samenwerking LTO (vakgroep verbrede landbouw), Onderzoek, Onderwijs, EZ
 - Inzet vanuit eigen organisaties
 - Gekoppeld aan maatschappelijke denktank voor draagvlak en borging publieke kant
 - Hopelijk dit jaar van start.....

SAMEN ONDERNEMEN

Handboek samenwerking in de (multifunctionele) landbouw

■ OmgevingsgerichtOndernemen

PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING

WAGENINGEN UR

Dank voor uw aandacht!

© Wageningen UR

**PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING**
WAGENINGEN **UR**